

PUO YA BOPHATLALATSI BA DITABA

SARS e Phethela Bodulasetulo bo nang le Ponelepele ba WCO, ebile e Betla Bokamoso bakeng sa Bolaodi ba Meedi Lefatsheng ka Bophara

1 Phupu 2025, Brussels — Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS), tlasa boetapele ba Khomishenara Mong. Edward Kieswetter di phethetse nako ya tsona e neng e tletse diphetoho ya ho ba Modulaestulo wa Mokgatlo wa Lefatshe wa Bolaodi ba Meedi (WCO) nakong ya Diseshene tsa 145 le 146 tsa Lekgotla la WCO mane Ntlokolo ya WCO, Brussels. Ho ne ho tlike baemedi ba fetang 400 ho tswa bolaoding ba ditho tse 186, bao kaofela ba tsamaisang 98% ya kgwebisano ya lefatshe ka bophara, diseshene tsena e bile karolo ya bohlokwa ho tse mabapi le Bolaodi ba Meedi lefatsheng ka bophara. Diseshene tsena di ne di tshwerwe ho bapa le Khomeshene ya Leano ya 92 mmoho le dikopano tsa Sehlopha sa Dipuisano tsa Lekala la Praevete. Dipuisano tsena tsa maemo a hodimo di ile tsa boela tsa ntlafatsa boetapele ba SARS bo mabapi le pebofatso ya kgwebisano le tshireletseho lefatsheng ka bophara.

WCO: Tshusumetso ya Kgwebisano ya Lefatshe ka Bophara ka Tshebedisano

Haesale hoba e thehwe ka 1952, WCO ke mokgatlo wa mebuso o itlhomngeng ka pele ho ntlafatsa tshebetso e phethahetseng ya Bolaodi ba Meedi. Ditho tsa yona tse 186 di tliisa botsitso phethahatsong ya molaong mmoho le pebofatsong ya ho tliisa tshireletso madibohong, ho lwantshana le kgwebisano e seng molaong, mmoho le ho kganna katleho ya ikonomi. Lekgotla la WCO, e leng moifo o ka hodimodimo o etsang diqeto, o tla ka mawala bakeng sa Bolaodi ba Meedi lefatsheng ka bophara. Tlasa boetapele ba Khomishenara Kieswetter (2023–2025), WCO e ile ya ananela ponelepele e sebete ya tikoloho ya Bolaodi ba Meedi bo bohlale le ba sekwalekwale, bo tlang ka ditholwana tse molemo ho arabela ditseko tsa lefatshe tse fetohang ka potlako.

Diphihlollo tse Mawala le Tshusumetso Lefatsheng ka Bophara

Diseshene tsa Lekgotla tsa 2025 di ananetse Moralo o Mawala wa WCO wa 2025–2028, e leng tsela e behang ka pele boitwanelo, le ho akaretswa ha bohle. Mekutu ya bohlokwa e akareditse:

- **Lenaneo la WCO la Phetohelo Mekgweng ya Sekwalekwale:** ntlafatso ya puso le tshebetso e phethahetseng ya Bongodi hore ditho di sebeletswe ka tsela e ntlafetseng.
- **Moralo wa tshebetso wa Maemo a Tshireletso:** tshireletso ya lethathama la phepele ha ka nqa e nngwe ho ntse ho tjhoriswa kgwebisano.
- **Moralo wa Tshebetso wa Madiboho a Kotsing:** ho thibelwa ha tse ka bakang kotsi tse mabapi le kgwebisano e seng molaong mabatoweng a kotsi e hodimo.
- **Tekano ya Bong le Moralo wa Phapano Mosebetsing:** ho phahamiswa ha ho akaretswa ha bohle ho phatlalla le Bolaodi ba Meedi lefatsheng ka bophara.
- **Taolo ya e-Commerce:** ho ikamahanya le ho phahama haholo ha kgwebisano ya dijithale.
- **Dintlafatso tsa Mokgwatshebetso tse Nyalanang:** tjhoriso ya tlhophiso ya kgwebisano ya lefatshe hore ditho di nepahale.

- **Mmotlolo wa Kaho ya Bokgoni:** ho thusa ditho ka disebediswa tsa ho tobana le diphephetso tsa sekwalelwale.

Nakong eo a neng a tshetleha maikutlo a hae a kwalo Sesheneng sa Lekgotla la WCO ka la 28 Phuptjane 2025, Khomishenara Kieswetter o buile ka bohlokolosi ba matsapa ana hodima mekutu ena: "Re mateanong a ditsela, ho na le ditsitsipano tsa dinaha tsa lefatshe, tshenyo e bakwang ke tlelaemete mmoho le kgwebisano e seng molaong tse lekang boitwanelo ba rona. Le ha ho le jwalo, Bolaodi ba Meedi bo dutse e le mokokotlo o sireletsehileng le o akaretsang bohle. Mmoho, re aha marokgo a kopanyang di-ikonomi le ho sireletsa ditjhaba". Khomishenara o ipileditse hore ho be le boikarabelo ba kopanelo, a ipiletsa ho ditho ho "kopanya boitsebelo ba rona ho bopa baahi ba Bolaodi ba Meedi ba tenyetsehang, ba akaretsang bohle, le ba loketseng bokamoso".

Boetapele ba Diphetoho (2023–2025)

Nako ya Khomishenara Kieswetter e ile ya fetola WCO ho ba mokgatlo o nang le tjehebelopele, o behileng tsa dijithale, ho akaretswa ha bohle mmoho le bolekanane ba setjhaba le praevete ka pele. Dipihlello tsa bohlokwa di akareditse:

- **Diphetoho tsa Setheo:** puso e tshorisitsweng, phetoho e atlehileng ya boetapele, le phumano ya ntlokgolo ya moshwelella Brussels.
- **Ponelopele e Mawala:** ho phethahatswa ha Moralo wa Sekwalelwale, tsepamo hodima tse mabapi le Theknoloji le Boqapi, Bolaodi ba Meedi bo Botala, mmoho le Puso le Boikarabelo.
- **Puisano ya Lefatshe:** ho phahamisa tema e kgathwang ke Bolaodi ba Meedi ka ho hlophisa mehlopi ya lehae le ntshetsopele e tswelang, e thehilweng hodima kgopolotaba ya Ubuntu – boikarabelo bo arolenwang le tshehetso e kopanetsweng.
- **Puisano ya Ditho:** ho kgothaletswa ha kopano ya sediplomatike ho phahamisa mantswa a fapaneng.

Nakong eo a neng a hetla morao, Khomishenara o itse, "E bile tlotla ho sebeletsa baahi bana ba mafolofolo. Dipihlello tsa rona ka kopanelo - ho tloha ho tsa sekwalelwale ho isa ho akaretsweng ha bohle - di bontsha matla a kopano. A re nkeleng sefutho sena pele, ka ho nnetefatsa hore Bolaodi ba Meedi bo sebeletsa tse ntle feela lefatsheng". Boetapele ba hae bo tlele le tswelopele e kgolo, mme o siya lefa la boitwanelo le boqapi.

Afrika Borwa e kgethilwe ho ba Motlatsamodulasetulo wa WCO Afrika e Botjhabela le Borwa

Ka la 30 Phuptjane 2025, Afrika Borwa e kgethilwe ke bohle ho ba Motlatsamodulasetulo wa WCO lebatoweng la Afrika e Botjhabela le Borwa, ho tloha ka la 1 Phupu 2025. Jwalo ka karolo ya mabatowa a tshelala a WCO, SARS e tla kganna diphetoho tse mabapi le tsa dijithale, kgothaletso ya lekgetho, ho etswa sekwalelwale ha Bolaodi ba Meedi mmoho le tshebedisano ya lebatowa, sena e le ho hatella boitlamo ba yona ho tlišweng ha puso e phethahetseng le tswello ya nako e telele.

Ditumellano tsa Mahlakore mabedi tse etsang nalane

Ka thoko ho Diseshene tsa Lekgotla, SARS e bopile bolekanane ba bohlokwa:

- **Ditumellano tsa Bohle tsa Kananelo:** tse saenilweng le United States (Bolekanane ba Bolaodi ba Meedi bo Kgahlano le Boferekanyi); HMRC ya United Kingdom;

mmoho le CBIC ya India tlasa Lenaneo la SARS la Basebedisi ba Tjhaetsweng Monwana ho tsa Ikonomi. Tumellano ya Bohle ya Kananelo e saenilweng le United States ke ya pele bakeng sa naha ya Afrika, mme sena se toboketsa bohlwahlwa ba SARS ho tsa tshebetso, sena se kgontsha ba romellang dithoto ka ntle ho naha ho fihlella mebaraka ya U.S. ka potlako e kgolo le tshireletseho.

- **Memorandamo wa Kutwllisisano:** o saenilweng le Lefapha la Bolaodi ba Meedi le Dihlahiswa tsa Naha la Hong Kong ho fihlella tshebedisano e ntlafetseng.
- **Tumellano ya Tshebedisano:** e phethetsweng le China Xiamen District (GACC) ho tjhorisa metjha ya Bolaodi ba Meedi.

Ditumellano tsena di akofisa kgwebisano e phethahetseng, di theola ditjeo mme di ntlafatsa ponaletso mme sena se tswela molemo ba romellang dithoto kahare le kante ho naha mmoho le di-ikonomi.

Ponelopele e Kopaneng ya Kgwebisano ya Lefatshe

Ha a ne a phethela, Khomishenara Kieswetter o tobokeditse sepheo sa WCO se kopanyang: "Le ha meedi e arohanya, empa Bolaodi ba Meedi bo a kopanya — bo kopanya ditjhaba, bo sireletsa mathathama a phepele le ho tliša nala. A re duleng re itlameletse sepheong sena". Mantswe ana a akaretsa boitlamo ba SARS ba ho ba le tikoloho ya Bolaodi ba Meedi e tsetsepetseng, e akaretsang le e kgannang kgolo e tswelang.

Diphetho tsa beke ena di ikamahanya le Ponelopele ya SARS le Maikemisetso a yona a Mawala, sena se ntlafatsa tema ya yona jwalo ka moetapele wa maemo a lefatshe. Ha Khomishenara a phethela, "Mosebetsi wa rona bekeng ena o thehile motheo wa lefatshe le bolokehileng, le bileng le hokahaneng le ho feta. Mmoho, re tla tswela pele ho tliša diphetoho Bolaoding ba Meedi molemong wa bohle".

Sehlomathiso sa 1 se akareditswe ho fana ka lesedi le fetang lena.

Ho fumana lesedi le fetang lena, ka kopo ikopanye le SARSMedia@sars.gov.za

KE PHETHO